

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет гуманітарно-педагогічний
19 червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
Виробничої (переддипломної) практики

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика та інформація»

Спеціальність: С4 «Психологія»

Освітня програма: Психологія (ОС «Бакалавр»)

Факультет: гуманітарно-педагогічний

Розробник: завідувач кафедри психології, к. психол. н., доцент Ірина
МАРТИНЮК

Київ – 2026 р.

ВСТУП

Виробнича (переддипломна) практика в системі вищої освіти на першому рівні вищої освіти є завершальним етапом професійної підготовки до практики надання психологічної допомоги, що має за мету закріпити навички здійснення психологічної діагностики, психокорекції, психологічного консультування й психотерапії, соціально-психологічного тренінгу й проведення заходів психологічної реабілітації.

Під час виробничої (переддипломної) практики студенти здійснюють усі види діяльності, що передбачаються посадовими інструкціями психолога бази практики.

Особливістю виробничої (переддипломної) практики є орієнтація студентів на здійснення самостійної професійної діяльності в установах та організаціях, що передбачають наявність посади психолога.

Організація практичної підготовки студентів регламентується Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93, Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України (від 25.04.2025 р.), Положенням про робочу програму навчальної практики Національного університету біоресурсів і природокористування України (від 17.06.2024 р.) та навчальним планом підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю «Психологія».

Термін практики – 4 тижні (120 годин, 4 кредити).

МЕТА, ЗАВДАННЯ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРАКТИКИ

Метою виробничої (переддипломної) практики є вироблення та закріплення практичних умінь студентів із планування та здійснення основних видів діяльності психолога: психодіагностики, психокорекції та психотренінгу, психологічного консультування, психологічної просвіти, а також удосконалення професійно-важливих якостей майбутніх фахівців.

Мета практики конкретизується такими **завданнями**:

1. Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на місці практики.
2. Ознайомлення із системою взаємодії психолога та інших працівників бази практики.
3. Спостереження особливостей роботи психологів на базі практики.
4. Виконання функцій психолога на базі практики.
5. Ведення необхідної документації на робочому місці.
6. Виконання індивідуального творчого завдання.
7. Проходження супервізій у досвідченого психолога від бази практики.
8. Оформлення звіту практики.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність виконувати функції психолога на робочому місці;

загальні компетентності (ЗК):

- здатністю застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності психолога в різних сферах практики (ЗК2);
- здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями у тому числі в полікультурному просторі (ЗК4);
- здатність бути критичним і самокритичним, критично сприймати інформацію, оцінювати хід та результати власної професійної діяльності (ЗК5);
- здатність приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях власної професійної діяльності (ЗК6);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній сфері (ЗК7);
- навички міжособистісної взаємодії як у повсякденному, так і професійному житті (ЗК8);
- здатність працювати в команді, уміння організовувати роботу команди (ЗК9);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми

рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК11);

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

- здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології (СК1);
- здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ (СК2);
- здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків людини на різних вікових етапах її розвитку, а також різних груп (у тому числі в контексті організації заходів раннього втручання) (СК3);
- здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, у тому числі іншомовних (СК4);
- здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (СК5);
- здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову у т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни): добирати і впроваджувати необхідні психодіагностичні методики, корекційні, психотренінгові методи, вести психологічну консультативну бесіду, застосовувати психотерапевтичні техніки відповідно до запитів клієнтів (СК8);
- здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту (СК9);
- здатність дотримуватися норм професійної етики (СК10);
- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (СК11).

Програмні результати навчання (ПРН):

- аналізувати та пояснювати психічні явища в нормі та патології, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання (ПРН1);
- розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ, можливості їх коригування у контексті професійних завдань (ПРН2);
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. іноземних та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань (ПРН3);
- обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел (як україномовних, так і іншомовних) (ПРН4);
- обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги (ПРН5);

– формулювати мету, завдання дослідження, обирати його об’єкт і предмет, скласти програму дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження (ПРН6);

– рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки (ПРН7);

– презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців як рідною мовою, так і іноземною (ПРН8);

– пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв’язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання) (ПРН9);

– формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника (ПРН10);

– складати та реалізовувати план діагностичного, корекційного, реабілітаційного, консультативного та психотерапевтичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (у т.ч. у роботі з особами, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни) (ПРН11);

– складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника (ПРН12);

– взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності (ПРН13);

– ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості (ПРН14);

– відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ПРН15);

– знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога (ПРН16);

– вживати ефективних заходів щодо збереження здоров’я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії (ПРН18).

Організація практичної підготовки майбутніх психологів регламентується Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93, Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України (від 25.04.2025 р.) та навчальним планом підготовки фахівців спеціальності «Психологія». Виробнича практика проводиться за наявності договорів на базах практичного навчання. Безпосереднє керівництво практикою покладене на керівника практики від закладу вищої освіти (науково-педагогічний працівник) та керівника від бази практики (відповідальна особа психологічної служби установи/організації/закладу).

Переддипломна практика проводиться на IV курсі у VIII семестрі. Вид практики – виробнича.

Термін практики – 4 тижні (120 годин, 4 кредити).

БАЗИ ПРАКТИКИ

Виробнича (переддипломна) практика студентів напряду підготовки «Психологія» проводиться на базі навчальних закладів, установ та організацій м. Києва та околиць, у штаті яких функціонує психологічна служба та/чи передбачена ставка психолога, що відповідає вимогам Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (08.04.1993 р.), а також Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України (від 25.04.2025 р.).

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на завідувача випускової кафедри.

Навчально-методичне керівництво та виконання програми практики забезпечує кафедра психології НУБіП України.

Безпосередньо організацію практики та контроль за її проведенням здійснює керівник практики.

До обов'язків керівника практики входить:

- 1) контроль за підготовленістю бази практики;
- 2) забезпечення проведення усіх організаційних заходів перед виходом студентів на практику:
 - інструктаж про проходження практики, техніку безпеки;
 - ознайомлення із програмою практики;
 - організація виконання студентами індивідуального творчого завдання;
 - надання практиканту необхідних документів;
 - повідомлення про систему звітності з практики;
- 3) консультування студентів протягом проходження практики;
- 4) забезпечення високої якості проходження практики студентів згідно з програмою;
- 5) контроль за виконанням студентами програми практики, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, ведення табелю відвідування студентами бази практики;
- 6) інформування кафедри про хід практики;
- 7) прийняття заліків із практики у складі відповідної комісії;
- 8) методичне і наукове керівництво підготовкою звіту з проходження практики;
- 9) організація захисту студентами звіту із практики;
- 10) подання на кафедру письмового звіту про проведення практики, звіту студентів із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практики.

Керівництво бази практики доручає керувати практикою студентів кваліфікованому психологу, до обов'язків якого входить:

- 1) ознайомлення студентів із діяльністю закладу;
- 2) забезпечення студентів робочими місцями;
- 3) допомога студентам у виконанні програми практики;
- 4) методичне керівництво і консультації студентів із питань практики;
- 5) контроль за виконанням студентами програми практики, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики.

Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, визначаються в окремих розділах договорів на проведення практики.

Студенти під час проходження практики зобов'язані:

- 1) до початку практики отримати від керівника практики з боку університету консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- 2) у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- 3) вивчати і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії, внутрішнього розпорядку бази практики;
- 4) нести відповідальність за виконану роботу;
- 5) зібрати необхідний для виконання індивідуального завдання матеріал;
- 6) своєчасно здати і захистити звіт із практики.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Виробнича (переддипломна) практика студентів передбачає неперервність та послідовність її проведення, ґрунтується на попередньому отриманні студентами потрібного обсягу практичних знань та умінь відповідно до ОП «Психологія» ОС «Бакалавр».

У результаті практики студенти мають набути навичок професійної діяльності завдяки спостереженню роботи досвідчених психологів, самостійного планування та проведення психодіагностики, психотренінгів, психологічного консультування, просвітницьких заходів, аналізу проведеної роботи під час супервізій.

Під час практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання з усіх фахових дисциплін (як фундаментального, так і прикладного спрямування). Окрім того покращуються уміння, набуті за час попередніх практик: діагностико-корекційної, реабілітаційної, консультативної.

Основні напрями організації виробничої (переддипломної) практики:

- виконання обов'язків психолога на робочому місці;
- виконання індивідуального творчого завдання.

СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕДДІПЛОМНОЇ) ПРАКТИКИ

№	Зміст і види роботи	Практичні заняття, год	Самостійна робота, год	Всього годин
1	Проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на базах практики.	2		2
2	Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на базі практики.	2	4	6
3	Ознайомлення із напрямками роботи психолога на базі практики: вивчення документації (план роботи, зміст роботи, ведення її реєстрації).	2	4	6
4	Спостереження роботи психолога на базі практики.	4	2	6
5	Виконання функцій психолога на базі практики.	20	20	40
6	Супервізія у психолога бази практики.	6		6
7	Підготовка до виконання індивідуального творчого завдання - робота над дизайном дослідження кваліфікаційної роботи, проведення емпіричного дослідження кваліфікаційної роботи та аналіз його результатів.	6	10	16
8	Виконання індивідуального творчого завдання.	16	12	28
9	Оформлення щоденника практики. Підготовка звіту практики. Захист звіту практики.	2	8	10
	Всього	60	60	120

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Теми індивідуальних творчих завдань:

1. Розробка й упровадження програми психотренінгу (за темою дипломної бакалаврської роботи студента).
2. Розробка й упровадження психокорекційної програми (за темою дипломної бакалаврської роботи студента).
3. Розробка й упровадження програми психологічного супроводу (за темою дипломної бакалаврської роботи студента).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для забезпечення високої результативності практичного навчання дуже важливо під час виробничої (переддипломної) практики ефективно використовувати відведений для різних видів робіт час. Для цього практиканту варто спланувати свою діяльність, керуючись даними таблиці «Структура практики».

Доцільно дотримуватись послідовності виконання зазначених у таблиці видів діяльності 1-4, наступні види робіт можуть бути виконані в довільній послідовності (на розсуд практиканта та керівника практики).

Проходження інструктажу з техніки безпеки та охорони праці відбувається на настановчій конференції в університеті та на базі практики в перший день практики. Обов'язковим є ознайомлення з правилами поведінки в закладі під час воєнного стану та з найближчими укриттями.

Важливо ознайомитись із оприлюдненими документами, що регламентують діяльність бази практики, а також документами, що регулюють діяльність психологів бази практики.

Плануючи спостереження особливостей роботи психологів бази практики, важливо передбачити відвідування різних типів занять, та узгодити цей план із психологами бази практики.

Перед проведенням різних видів психологічної допомоги, важливо провести попередню підготовку, опрацювавши необхідну інформацію з наукових джерел та підготувавши потрібні методичні матеріали.

Для виконання індивідуального творчого завдання практикант обирає одну з трьох тем та розробляє програму відповідно до отриманих емпіричних даних та особливостей бази практики.

ЗАНЯТТЯ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Для формування фахової компетентності практикантам рекомендується відвідувати заходи, що організовуються базою практики, семінари й тренінги з питань психологічної допомоги та змісту роботи психолога.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ

Базами виробничої (переддипломної) практики студентів можуть бути: заклади освіти, інклюзивно-ресурсні центри, реабілітаційні центри, центри соціально-психологічних служб для дітей, сім'ї та молоді, психіатричні клініки, центри зайнятості та інші заклади й організації, що передбачають посаду психолога у своєму штаті.

Навчально-методичним забезпеченням практики аспірантів є:

- «Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти НУБіП України», затверджене Вченою радою НУБіП України від 25.04.2025 р., протокол № 10;
- «Положення про робочу програму навчальної практики НУБіП України», затверджене Вченою радою НУБіП України від 29.05.2024 р., протокол № 12;
- освітня програма;
- робочий навчальний план;
- робоча програма виробничої (переддипломної) практики;
- підручники та навчальні посібники з питань психологічної допомоги.

ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ЗВІТНИХ МАТЕРІАЛІВ

Під час практики студенти працюють за індивідуальним планом роботи, рекомендується ведення щоденника в довільній формі (для відображення змісту проведеної роботи, запису спостережень, роздумів, зауважень керівників практики).

По завершенні терміну проходження виробничої практики студенти подають **на кафедру такі документи**:

- 1) звіт про проходження практики (див. дод. 1);
- 2) відгук керівника про проходження практики (див. дод. 2).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Результати практики та її захист оцінюються на підставі наданого звіту та висновку, який відображений у відгуку керівника практики від бази практики. Підсумковий контроль із виробничої (переддипломної) практики відбувається у формі диференційованого заліку.

Диференційований залік із практики виставляється за результатами захисту студентом звіту перед комісією кафедри, склад якої формує її завідувач та затверджує декан факультету (три-чотири особи).

Під час визначення підсумкової оцінки враховується результат оцінювання усіх видів робіт. Участь у роботі комісії керівника практики є обов'язковою.

Студент, який не виконав програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження, або незадовільну оцінку за результатами захисту, підлягає відрахуванню з університету.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№	Вид роботи	Критерії оцінювання	Кількість балів
1	Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на базі практики	зазначення у звіті не менше одного законодавчого документа та не менше одного внутрішнього документа бази практики	2
		опис сутності регламентування діяльності психолога	3
	Усього:		5
2	Ознайомлення із напрямками роботи психолога на базі практики: вивчення документації (план роботи, зміст роботи, ведення її реєстрації)	зазначення у звіті переліку напрямів	2
		опис змісту зазначених напрямів та ведення їх реєстрації	3
	Усього:		5
3	Спостереження особливостей роботи психологів бази практики	зазначений перелік спостережуваних видів роботи	5
		описана сутність роботи психолога, за якою велось спостереження	5
	Усього:		10
4	Виконання функцій психолога на базі практики	змістовність опису виконуваних функцій	20
		рефлексія здобутого досвіду під час виконання усіх функцій психолога на робочому місці	20
	Усього:		40
5	Супервізія у психолога бази практики	змістовність опису звернень та отриманого зворотнього зв'язку	5
		рефлексія урахування отриманого на супервізії досвіду	5
	Усього:		10
6	Виконання індивідуального творчого завдання	обґрунтованість змісту програми отриманими результатами емпіричного дослідження та особливостями бази практики	10

		наявність даних про особливості упровадження прогами та перевірку її ефективності	10
	Усього:		20
7	Захист звіту практики	Змістовність викладу проведеної роботи	4
		Розуміння своїх сильних та слабких сторін як психолога, усвідомлення перспектив розвитку власної фахової компетентності	4
		Уміння презентувати себе як психолога, вести й підтримувати діалог із колегами із фахових питань	2
	Усього:		10
	Разом:		100

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Важливі навички в періоди стресу: ілюстроване керівництво. Worl Health Organization, Regional Office for Europe. 2021. URL: <https://iris.who.int/handle/10665/339150> (дата звернення: 21.05.2026 р.).
2. Каліщук С. М. Психотехніки кризового консультування: моделі, алгоритми, вправи, приклади: навч. посібн. Київ: МайстерКниг, 2023. 368 с.
3. Кузьо О. Основи психологічної практики: навч. посіб. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 124 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4400/3/ОснПсихПракт__КУЗЬО_26-04-22.pdf (дата звернення: 01.06.2026 р.).
4. Люди війни: робота з ресурсами психіки: практ. посібн. Міжнародна асоціація Психосоматики та Тілесної Терапії. Київ: Видавництво психологічної літератури “Психобук (Psychobook)”, 2023. 150 с.
5. Методичні рекомендації “Перша психологічна допомога. Алгоритм дій”. МОН України, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij> (дата звернення: 21.05.2026 р.).
6. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту. URL: <https://cutt.ly/5w9HUZfy> (Дата звернення: 20.05.2026 р.).
7. Психологічна служба: підруч. / В. Г. Панок (наук. ред.), А. Г. Обухівська, В. Д. Острова та ін. Київ: Ніка-Центр, 2016. 362 с.

8. Психологічна допомога: посібник для працівників на місцях / Ред. Колегія: L. Snider, M. van Ommeren, A. Schafer. Київ: Університетське видавництво Пульсари, 2017. 66 с.
9. Розов В. І. Психологія екстремальних ситуацій: адаптивність до стресу та психологічне забезпечення: наук.-практ. посібн. 3-тє вид., випр. та доп. Київ: Видавництво "КНТ", 2024. 711 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Зразок оформлення звіту з практики

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Звіт
з виробничої (переддипломної) практики
студент_ спеціальності С4 «Психологія»
ОП «Психологія»
групи ____

(ПІБ)

Термін проходження практики _____

Керівник практики _____

Завідувач кафедри _____

Київ-20__

1. Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на базі практики.

2. Ознайомлення із напрямками роботи психолога на базі практики: вивчення документації (план роботи, зміст роботи, ведення її реєстрації).

3. Спостереження особливостей роботи психологів бази практики.

4. Виконання функцій психолога на базі практики.

5. Супервізія у психолога бази практики.

6. Виконання індивідуального творчого завдання.

7. Висновки та перспективи подальшого професійного розвитку.

Студент _____
(підпис) *(ім'я та прізвище)*

Дата _____

Додаток 2. Зразок оформлення відгуку керівника практики про практиканта

Відгук керівника практики
на про практикант(-ку)

ПІБ

Кількість днів перебування на базі практики: _____ .

Виконані

види

роботи:

Сильні

сторони

практиканта:

Практиканту

варто

розвивати

в

собі

Рекомендована оцінка за проходження практики: _____

Керівник практики:

(посада)

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Дата _____